

**ПРИВАТНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
ІВАНО-ФРАНКІВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ПРАВА
ІМЕНІ КОРОЛЯ ДАНИЛА ГАЛИЦЬКОГО
CEI COOPERATION FUND**

Протидія незаконній міграції та торгівлі людьми

*Матеріали
Міжнародного науково-практичного симпозіуму
11–12 березня 2016 р.*

м. Івано-Франківськ – 2016 р.

УДК 343.431 (001.8)

ББК 67.308.112я43

Протидія незаконній міграції та торгівлі людьми: матеріали Міжнародного науково-практичного симпозіуму (м. Івано-Франківськ, 11–12 березня 2016 року). – Івано-Франківськ: Редакційно-видавничий відділ Івано-Франківського університету права імені Короля Данила Галицького, 2016. – 238 с.

Combating Illegal Migration and Human Trafficking : Proceedings of Scientific the International Symposium (Ivano-Frankivsk, March 11–12, 2016). – Ivano-Frankivsk: Printing and Publication Department of the Ivano-Frankivsk University of Law named after King Danylo Halytskyi, 2016. – 238 p.

Рекомендовано до друку Вченою радою Івано-Франківського університету права імені Короля Данила Галицького (протокол № 7 від 25 лютого 2016 р.)

В збірнику опубліковано матеріали Міжнародного науково-практичного симпозіуму «Протидія незаконній міграції та торгівлі людьми» (11–12 березня 2016 року).

© Івано-Франківський університет права
імені Короля Данила Галицького, 2016
© CEI Cooperation Fund

Ковальова Олена Володимирівна,
кандидат юридичних наук,
завідувач кафедри адміністративного права
та адміністративного процесу
Одеського державного університету
внутрішніх справ,
м. Одеса

ПОПЕРЕДЖЕННЯ ЯК НАПРЯМ ПРОТИДІЇ ТОРГІВЛІ ЛЮДЬМИ

Проблема торгівлі людьми є актуальною для всього світу. Про глобальність даної проблеми свідчать дані статистики. Так, за даними Держдепартаменту США, масштаби транснаціональної торгівлі людьми становлять від 600 до 800 тис. осіб на рік [1]. Центр безпеки людини (Ванкувер, Канада) з урахуванням внутрішньої торгівлі людьми в різних країнах оцінює кількість жертв цього злочину в 4 млн. осіб [2]. Згідно з дослідженнями Міжнародної організації праці (МОП), в будь-який момент часу у світі в сучасному рабстві знаходиться 20,9 млн. осіб [3]. Це гостра й болюча проблема, адже її наслідки жахливі. Торгівля людьми посягає на невід'ємні права людини – право на повагу, свободу та особисту недоторканність, свободу пересування і вільний вибір місця проживання, право на життя тощо. Цілком позбутись цього соціально негативного явища маловірогідно, проте кожна країна повинна докладати максимум зусиль для того, щоб мінімізувати випадки торгівлі людьми на власній території, використання власної країни в якості транзитної та потрапляння своїх громадян у ситуацію торгівлі людьми на території інших держав.

Україна в 2011 році прийняла Закон «Про протидію торгівлі людьми», в якому визначила, що протидія торгівлі людьми – система заходів, спрямованих на подолання торгівлі людьми шляхом її попередження і боротьби з нею та надання допомоги і захисту особам, які постраждали від торгівлі людьми [4].

Виходячи з даного визначення, можна виокремити три основні напрями протидії торгівлі людьми – попередження, боротьба та надання допомоги і захисту особам, які постраждали від торгівлі людьми.

Надання допомоги і захисту особам, які постраждали від торгівлі людьми, зокрема сприяє убезпеченню даних осіб від подальшого потрапляння у ситуацію торгівлі людьми, тобто є також елементом системи попередження торгівлі людьми.

Боротьба з торгівлею людьми – це система заходів, що здійснюються в рамках протидії торгівлі людьми, спрямованих на виявлення злочину торгівлі людьми, у тому числі незакінченого, осіб, які від цього постраждали, встановлення фізичних/юридичних осіб – торгівців людьми та притягнення їх до відповідальності [4]. Повноваження щодо здійснення заходів з боротьби з торгівлею людьми мають переважно правоохоронні органи. Однак, самі лише

ПРОТИДІЯ НЕЗАКОННІЙ МІГРАЦІЇ ТА ТОРГІВЛІ ЛЮДЬМИ

Матеріали міжнародного науково-практичного симпозіуму, 2016

заходи, спрямовані на виявлення злочинців та притягнення їх до відповідальності не можуть максимально зменшити рівень злочинності у сфері торгівлі людьми. З огляду на прибутковість торгівлі людьми для злочинців (торгівля людьми займає третє місце по прибутковості після торгівлі зброєю та наркотичними засобами), завжди знайдуться особи, які стануть на цей злочинний шлях.

Тому слід спрямовувати зусилля щодо протидії торгівлі людьми з двох сторін – на боротьбу безпосередньо із злочинцями та на профілактику (попередження) даного явища, особливо серед найбільш вразливих категорій населення, тобто мінімізуючи кількість осіб, які можуть потрапити в тенета злочинців. Іншими словами, увагу слід приділяти як мінімізації пропозицій, так і попиту в сфері торгівлі людьми.

Відповідно до Закону України «Про протидію торгівлі людьми», попередження торгівлі людьми – це система заходів, спрямованих на виявлення та усунення причин і умов, що призводять до торгівлі людьми. До завдань у сфері попередження торгівлі людьми належать: 1) дослідження стану, причин і передумов поширення явища торгівлі людьми; 2) підвищення рівня обізнаності населення про причини та наслідки торгівлі людьми шляхом проведення інформаційних кампаній протидії торгівлі людьми серед населення, у тому числі серед дітей; 3) забезпечення регулювання процесів зовнішньої та внутрішньої трудової міграції тощо. Попередження торгівлі людьми здійснюється за такими напрямками: 1) вивчення ситуації; 2) підвищення рівня обізнаності; 3) зниження рівня вразливості населення; 4) подолання попиту шляхом реалізації організаційних, дослідницьких, інформаційних, освітніх, правових, соціально-економічних та інших заходів [4].

Вивченню ситуації у сфері торгівлі людьми сприяють дослідження стану, причин і передумов поширення явища торгівлі людьми. Важливо в ході таких досліджень виявляти найбільш вразливі групи населення, на які має звертатись особлива увага під час реалізації подальших напрямів попередження торгівлі людьми. Звісно, неможливо створити універсальний портрет жертви торгівлі людьми, адже в ситуацію торгівлі людьми може потрапити будь-хто. У той же час, існують певні вразливі групи населення, стосовно яких існує висока ймовірність, що вони можуть стати об'єктами цього злочину. Слід звернути увагу, що такі групи не статичні, з урахуванням політичної та економічної ситуації в країні до них можуть потрапляти нові категорії населення. Так, наразі новою групою ризику для України є внутрішньо переміщені особи із зони конфлікту. Сучасні дослідження у сфері попередження торгівлі людьми та заходи, що застосовуються в рамках протидії торгівлі людьми мають враховувати потреби та особливості даної категорії населення.

Підвищення рівня обізнаності населення здійснюється шляхом проведення інформаційних кампаній протидії торгівлі людьми серед населення, у тому числі серед дітей. Такі інформаційні кампанії зосереджують увагу на причинах та наслідках торгівлі людьми, розкриттю сутності торгівлі

ПРОТИДІЯ НЕЗАКОННІЙ МІГРАЦІЇ ТА ТОРГІВЛІ ЛЮДЬМИ

Матеріали міжнародного науково-практичного симпозіуму, 2016

людьми, її видам, статистиці тощо.

Зниження рівня вразливості населення можна досягнути зокрема належним організаційно-правовим забезпеченням регулювання процесів зовнішньої та внутрішньої трудової міграції, відповідним фінансовим добробутом, економічною стабільністю в країні тощо.

Подолання попиту в сфері торгівлі людьми має відбуватись шляхом реалізації організаційних, дослідницьких, інформаційних, освітніх, правових, соціально-економічних та інших заходів. Слід звернути увагу, що під час проведення інформаційних та освітніх заходів обов'язково слід враховувати особливості цільової аудиторії. Використання прикладів, пов'язаних із ситуацією торгівлі людьми, обов'язково має ґрунтуватись на віці та стані здоров'я учасників заходів з метою запобігання їх психологічному травмуванню. Під час просвітницьких заходів обов'язково слід звертати увагу учасників на передбачені механізми надання допомоги особам, що опинились в ситуації торгівлі людьми, а також суб'єкти, до яких можна звернутись за консультацією, щоб унеможливити потрапляння в таку ситуацію. Слід інформувати присутніх, що незалежно від того чи дала особа, що постраждала від торгівлі людьми, згоду на співпрацю із правоохоронними органами, вона має можливість отримання комплексної державної соціальної допомоги шляхом звернення до відповідального структурного підрозділу місцевої державної адміністрації.

Відповідно до Закону України «Про протидію торгівлі людьми», суб'єктами, які здійснюють заходи у сфері протидії торгівлі людьми, є: 1) Президент України; 2) Кабінет Міністрів України; 3) центральні органи виконавчої влади; 4) місцеві органи виконавчої влади; 5) закордонні дипломатичні установи України; 6) заклади допомоги особам, які постраждали від торгівлі людьми. Крім того, і це важливо, у здійсненні заходів, спрямованих на попередження протидії торгівлі людьми, беруть участь органи місцевого самоврядування, а також, за згодою, підприємства, установи, організації незалежно від форми власності, громадські організації та окремі громадяни.

Слід підкреслити, що з метою підвищення ефективності діяльності з попередження торгівлі людьми слід об'єднати зусилля органів публічної адміністрації та громадських організацій. На сьогоднішній день більшість заходів та методичних розробок, які здійснюються громадськими організаціями, фінансуються за рахунок грантів міжнародних донорів. В державному та місцевих бюджетах майже не передбачено коштів для здійснення ефективної діяльності з протидії торгівлі людьми. Однак, без активного сприяння органів публічної реалізації громадським організаціям неможливо реалізовувати ефективні підходи щодо протидії торгівлі людьми. Тому саме спільний підхід у напрямі вирішення проблеми торгівлі людьми вбачається найбільш успішним та дієвим.

На нашу думку, органи публічної адміністрації спільно з громадськими організаціями мають більше уваги зосереджувати саме на попередженні

торгівлі людьми, адже будь-яку проблему краще попередити, ніж боротися з її наслідками.

Список використаних джерел

1. Victims of Trafficking and Violence Protection Act of 2000: Trafficking in Persons Report, 2005. U.S. Department of State. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.state.gov/g/tip/rls/tiprpt/2005/index.htm>. – Назва з екрану.
2. Human Security Report 2005: War and Peace in the 21st Century. Human Security Centre, University of British Columbia. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.hsrgroup.org/human-security-reports/2005/text.aspx>. – Назва з екрану.
3. ILO Global Estimate of Forced Labour. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/ed_norm/declaration/documents/publication/wcms_182004. – Назва з екрану.
4. Закон України «Про протидію торгівлі людьми» від 20.09.2011 року №3739-VI. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/3739-17>.